

- спинка солярна, пройма якої заповнюється горизонтальними, вертикальними, або змішаного розміщення брусками. Також пройма спинки може мати суцільне чи часткове заповнення м'якими елементами;
- форма сидіння і спинки на фанерній або гнотоклеєній основі, рамкова або коробчата – прямокутних, трапецієвидних або овальних конфігурацій.

Література

1. Прудников П.Г. и др. Конструкции современной бытовой мебели. Справочник. – К.: Техніка, 1985. – 181 с.
2. David Linley. Extraordinary Furniture. Published in 1996 by Harry N. Abrams, Incorporated, New York, A Times Mirror Company.
3. 1000 chairs. Charlotte & Peter Fiell. – Köln, 2000. – 768 p.

УДК 336.717.3: 330.142.22

Здобувач Г. М. Колісник – Львівський НУ
ім. Івана Франка

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД, ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПІДТРИМКИ МАЛИХ ПІДПРИЄМСТВ ТА ЙОГО АСПЕКТИ В УКРАЇНІ

Проаналізовано способи, методи втручання держави для сприяння розвитку та підтримки малого підприємництва в Україні з огляду на досвід європейських країн. Проаналізовано систему методів державної та недержавної підтримки розвитку малого підприємництва в зарубіжних країнах, які містять у собі такі елементи: фінансово-кредитну підтримку, організаційну, інформаційну. Розглянуто механізми реалізації цілей політики ефективної державної підтримки малого підприємництва в індустриальних країнах та їх адаптації в Україні.

Competitor G.N. Kolisnyk – Lviv National University after Ivan Franko

Foreign experience of a way of increase of an economic efficiency of support of small business and it aspects in Ukraine

In clause the methods of influence of the state for assistance of development and support of small business in Ukraine with a sight on experience of the European countries will be analyzed. The system of methods of state and not state support of development of small business in other countries which is analyzed consist of the following elements: financial – credit, organizational, information support. Also are analyzed mechanisms of realization of the purposes of policy of effective state support of small business in the industrial countries and their adaptation in Ukraine.

У зарубіжних країнах нагромаджений великий досвід державної підтримки малого підприємництва (МП) на загальнонаціональному, регіональному та муніципальному рівнях. У провідних індустриальних країнах держава підтримує сімейний, молодіжний, жіночий комп'ютерний бізнес тощо. Система державної підтримки розвитку підприємництва містить у собі такі елементи: фінансово-кредитна підтримка; організаційна, інформаційна та консультативна підтримка; допомога суб'єктам підприємницької діяльності в пошуку споживачів і адаптуванні на ринку збуту продукції.

Питання підтримки МП є досить актуальним, адже саме цій проблемі належить ряд публікацій. Однак, маловивченим є питання зарубіжного досвіду та його адаптації в Україні. Ці проблеми значною мірою зумовлені відсутніс-

тю ґрунтовних наукових підходів до визначення сутності прикладу зарубіжного досвіду. Особливо помітними є публікації С. К. Реверчука, О.Д. Вовчака, монографія В.В. Ступницького "Приватне інвестування в економіці України", де окремий розділ присвячено зарубіжному досвіду та перспективам розвитку приватного інвестування в малому бізнесі, Л.Л. Цимбал, у статті "Зарубіжний досвід фінансування малого і середнього бізнесу" (Фінанси України №5, 1998), піднімає проблему підтримки малого бізнесу в західних країнах як важливого чинника розвитку ринкової економіки. З огляду на зарубіжний досвід такі проблеми привертають увагу й російських вчених. Так, наприклад, у своїй статті "Государственная поддержка инновационной деятельности (опыт программ SBIR и STTR в США)" С.А. Цыганов (Управление инновациями. Становление технологической фирмы: Сб. стат. – М.: АНХ, 1999. – 248 с.), розглядає підтримку уряду США з різних боків інноваційної діяльності в науково-технічній сфері. Систему підтримки МП в Німеччині розглядає в своїй статті Клаус Брюммер (радник Посольства Німеччини в Москві, (Деньги и кредит №7, 2001)), "Система поддержки малого предпринимательства в Германии"). Однак в Україні ще немає публікацій, які б присвячувались цій тематиці.

Створення умов для розвитку підприємництва є одним із головних принципів державної політики зайнятості населення України. Із понад мільйона нових робочих місць, які плануються створити в Україні до 2004 р. згідно з Програмою зайнятості населення, більше половини – за рахунок самостійної зайнятості та підприємницької діяльності [10].

З досвіду зарубіжних країн спеціальні програми підтримки самостійної зайнятості з-поміж безробітних розробляються в Австралії, Канаді, Данії, Франції, Німеччині, Ірландії, Нідерландах, Великій Британії та США.

Вивчення досвіду зарубіжних країн набуває важливого значення для України. У країнах з розвинутою ринковою економікою простежується **галузева пріоритетність підтримки МП**. Так, в економіці США тільки вісім галузей промисловості визначено, як національні пріоритети: аерокосмічна, телекомунікації, хімічна, виробництво наукового устаткування, комп'ютерна, фармацевтична, напівпровідникова, галузь програмного забезпечення. До них привернуто увагу уряду і бізнесу, сюди спрямовується значна частка асигнувань для інтенсивних досліджень і розробок та створення нових робочих місць. Віддача пріоритетних галузей приносить до бюджету 866 млрд. дол. за рік, залучається до роботи майже 6 млн. осіб і забезпечує активне сальдо торгового балансу близько 50 млрд. дол. [1]. Деякі країни, наприклад США, Японія, офіційно відмовляються визнавати необхідність державної підтримки і декларують принцип невтручання держави у внутрішні справи суб'єктів ринкового господарства.

У таких країнах як Франція, Швейцарія, Італія, Данія на МП припадає близько половини експортних операцій. В Ірландії 56 % експорту – постачання підприємств економіки, а в Греції малі підприємства випускають 60 % всієї промислової продукції [7].

Досвід Світового банку показує, що існує 5 ефективних підходів до надання допомоги малим підприємствам:

- реформування політичного курсу, спрямоване на досягнення макроекономічної стабільності, достатня законодавча база та низька вартість здійснення операцій (операції на ринку, а також ліцензування, реєстрація, звітність, оподаткування);
- зменшення вартості здійснення операцій (хоча програми дотованих кредитів виявилися невдалими);
- "м'яка" технічна та маркетингова допомога (мета якої – заповнити дефіцит інформації як на рівні компаній, так і на рівні ринку), коли приватний сектор підтримує приватні джерела;
- стратегія, що підтримує спричинений допитом доступ до знань та технологій (оподаткування зарплати разом із можливістю вибору приватних постачальників);
- податкові стимули менш ефективні, дасть змогу бути на рівні вимог глобалізації (досягаючи критичну масу для полегшення отримання кредитів, знань, технологій та експортних можливостей).

Значний інтерес для України має досвід європейських країн з питань формування державної політики стосовно розвитку підприємництва. При цьому доцільно виділити дві групи держав: розвинуті держави з ринковою економікою і постсоціалістичні держави, які, як і Україна, реформують одержавлену адміністративно-командну економіку відповідно до вимог ринку і світової системи господарювання.

США є країною з найвищим рівнем підприємницької активності в світі. Для оцінки цього рівня Національна комісія по підприємству розробила спеціальний індекс, який становить суму частки дорослого населення країни у віці від 18 до 64 років, залученого в створення нових фірм за 12 місяців. Цей індекс повної підприємницької активності в США становить 12,7 %, в Бразилії – 16 % (високий індекс МП в Бразилії експерти пояснюють наявністю в цій країні аграрного сектора), Південній Кореї – 13,7 %, Канаді – 7,9 %, Італії – 5,7 %, Великобританії – 5,2 %, Німеччині – 4,7 %, Франції – 2,2 %, Японії – 1,3 % [8].

Розквіт малого бізнесу у США забезпечує значною мірою належна підтримка з боку держави. Конгресом США ще у 1953 році на правах федерального відомства було створено Адміністрацію у справах малого бізнесу. На кінці 80-х – початку 90-х років Правління США провело через Конгрес ряд законодавчих актів та поправок до них. Ці акти відобразили радикальні зміни державної науково-технічної політики США.

Цікавий досвід адміністрації малого підприємництва в сфері податкового стимулювання МП. Він полягає в поетапному зменшенні податкових ставок та пониженні прогресивних податкових стягнень при достатньо вузькій податковій базі та широкій сфері застосування податкових пільг, що спонукає забезпечити прилив інвестицій в промисловість, сферу послуг, торгівлю. Зменшення ставки податку залежно розмірів підприємництва є одним з повсякденно використовуваних методів податкових стягнень в МП. У США діють пільгові ставки податку на доходи до 16 тис. дол., 15 % – податок на перші 50 тис. дол. і 25 % – на наступні 25 тис. Понад цю суму діє максимальна ставка – 34 %. Також діє прогресивне оподаткування прибутку: до 25 тис. дол. – 15 %; 25-30 тис. дол. – 18 %; 50-75 тис. дол. – 30 %; 75-100 тис. дол. – 40 % [3]. Таким чином, реалізується роздільний підхід до малого підприємства за принципом – чим менше підприємство, тим більше податкових пільг.

Досвід США свідчить, що **гарантування позик є однією з найбільш ефективних форм державної підтримки підприємництва**, оскільки вирішує питання про залучення до цієї цілі банківські кредити. Саме ця форма підтримки дає змогу активізувати ресурси та використати ініціативу підприємців.

В Україні наявні такі види фінансово-кредитної підтримки малого підприємництва. По-перше, державне фінансування (наприклад, фінансування створення машино-технологічної станції в Біловодському районі на суму 480 тис. грн.) і державне кредитування (наприклад, відкриття в Черкаській області кредитної лінії на суму 650 тис. грн., яку профінансує Український фонд підтримки підприємництва) малого підприємництва. Необхідно зауважити, що відповідно до Закону України від 10.19.2000 №206-III "Про державну підтримку малого підприємництва", організацією, що забезпечує реалізацію державної політики в сфері фінансової підтримки підприємництва на загальнодержавному рівні є Український фонд підтримки підприємництва. На сьогодні за участю Фонду створено 20 регіональних фондів підтримки підприємництва: в Автономній Республіці Крим, Вінницькій, Дніпропетровській, Донецькій, Закарпатській, Запорізькій, Івано-Франківській, Київській, Луганській, Миколаївській, Полтавській, Одеській, Хмельницькій, Чернігівській, Черкаській областях та в містах Запоріжжі, Києві, Севастополі, Тростянці та Шістці [5].

Японія досягла економічних висот завдяки розвитку МП. Після 1952 року, в промисловості та торгівлі спостерігалось бурхливе розширення конкуренції і створення нових фірм. Великі відомі на світовому рівні концерни становлять тут тільки вершину економічного айсбергу, а його основна частина – МП. На них припадає близько 55 % реалізованої продукції промисловості, коло 60 % обсягів промисловості. Функціонує 6,5 млн. невеликих підприємств, або 90 % від загальної їх кількості, працюють близько 40 млн. людей [4]. Зайнятих у малому бізнесі 85 % працездатного населення Японії створює майже 90 % валового національного продукту [2]. Правове положення МП в Японії регулюється системою спеціальних законів у статусі МП та пільгових (всього 12), а також положеннями про пільги для МП в податковому, зовнішньоторговому та галузевому законодавстві.

Ефективна система підтримки МП існує у **Великобританії**. Держава активно використовує інструменти бюджетної, податкової і кредитної політики для стимулювання цього сектора економіки. Для підприємств малого бізнесу знижено ставки прибуткового податку: при стандартній ставці 35 % ставка для малих підприємств становить 27 %. Разом із зниженням ставки податку на прибуток малих підприємств зменшено податок на інвестиції в нові сфери малого бізнесу, особливо пов'язані з високим ступенем ризику. Крім того, приватна ініціатива стимулюється наданням податкових знижок, спрощенням фінансової процедури злиття і поділу фірм, зниженням всіх ставок індивідуального податку, підвищенням порогу зарплати, яка підлягає оподаткуванню за найвищою ставкою.

В Україні закладено основи системи фінансово-кредитної підтримки малого підприємництва за зразком розвинутих країн: декларуються і практикуються майже всі види державної, недержавної та змішаної фінансово-кредитної підтримки малого підприємництва. Поряд з цим механізми фінансово-кредитної підтримки потребують подальшого вдосконалення та поширення, адже спектр фінансових послуг, які надаються закладами з підтримки малого підприємництва, є надто обмеженим і не відповідає вимогам сьогодення, а факти державної фінансово-кредитної підтримки мають одиничний характер, майже недосяжні і тому невідчутні для основної маси суб'єктів малого підприємництва. Так, обмеженість державних фінансових ресурсів, спрямованих на державну підтримку і розвиток малого підприємництва, скорочує можливості Українського фонду підтримки підприємництва, ускладнює виконання заходів Національної, міжрегіональних і галузевих програм підтримки малого підприємництва.

У Франції 94 % підприємств належать до категорії малих з чисельністю працюючих до 9 осіб. Політика підтримки підприємницьких організацій у цій країні базується на використанні багатьох важелів економічного, організаційного і правового характеру. Завдання держави в управлінні підприємницькими структурами обумовлено захистом інтересів суспільства в цілому. Вони не обмежуються тільки економічними інтересами, а включають також соціальний і політичний аспекти. Соціальне значення державної політики стосовно підтримки підприємництва тісно пов'язана із забезпеченням зайнятості населення, створенням нових робочих місць, а також з розподілом прибутків і багатств. Новостворені малі фірми у Франції на три роки звільняються від сплати податків. Для стимулювання впровадження малими підприємствами енергозберігаючих технологій податкові ставки на їх інвестиції зменшені на 40-50 %. Передбачається також можливість відстрочки сплати низки податків при тимчасових фінансових труднощах [6].

У Німеччині (на території колишньої ФРН) з 1978 р. здійснюється спеціальна управлінська програма "Загальна концепція науково-технічної політики в співвідношенні з МП", передбачається сприяння в галузях наукових досліджень, фінансування ризикової діяльності, покращення умов передачі технології, покращення умов передачі технологій, забезпечення науковими кадрами.

Щоб оптимізувати податкові платежі, переважна більшість підприємств обирає таку організаційно-правову форму господарювання як "товариство з обмеженою відповідальністю". Аналіз підприємницької активності, проведений центральним банком Німеччини у грудні 2001 року, засвідчив, що завдяки успішному розвитку підприємств малого бізнесу та зростанню їх доходів, вони були цілком спроможні збільшити власні кошти в середньому на 25 %. Проте серед суб'єктів малого бізнесу, заснованих у формі товариств з обмеженою відповідальністю (в Німеччині частка сягає майже 60 %), темпи зростання обсягів власних коштів становили 2,5 % [9].

Досвід формування підприємницької діяльності в розвинутих країнах світу показує, що підприємництво є дуже чутливим до змін у ринковому середовищі. Ефективність функціонування і розвитку МП залежить від держав-

ної політики. Тому розвинуті країни світу, намагаючись отримати панівне становище на світових ринках та забезпечити високий рівень ефективності функціонування національних економік, надають велику увагу визначенню перспектив розвитку підприємництва, формують державну політику стосовно підтримки підприємницьких структур та створення умов для їх ефективного розвитку. При цьому кожна держава, виходячи зі своїх можливостей і потреб у продукції і послугах підприємницького характеру, розробляє власну стратегію і тактику підтримки підприємництва, формує державну політику розвитку підприємництва.

Аналіз вітчизняного та зарубіжного досвіду з питань підтримки підприємницької діяльності дають змогу зробити певні узагальнення, обґрунтувати пропозиції щодо вирішення проблем, пов'язаних із забезпеченням сприятливих умов для розвитку підприємництва в Україні. У світовій практиці (зокрема, розвинутих країнах) розробляється державна політика стосовно підтримки і сприяння розвитку підприємництва в найбільш пріоритетних для кожної держави напрямках. Відповідно, формується механізм реалізації державної політики.

Література

1. Анішина Н. Визначення пріоритетів створення нових робочих місць// Україна: аспекти праці. – 2001, № 7. – С. 8-13.
2. Базилук А.В. Фінансові важелі розвитку малого бізнесу в Україні// Актуальні проблеми економіки. – 2002, № 8. – С. 17-22.
3. Бедринцев М. Д. Податки в системі фінансової підтримки розвитку малого підприємництва// Фінанси України. – 1998, № 9. – С. 122-130.
4. Блинов А. О., Шапкин И. Н. Малое предпринимательство теория и практика. Изд-во – торг. корпорац. – М.: Изд-во "Дашков и К", 2003. – 356 с.
5. Варналій З. С., Кузнєцова І. С. Державна регуляторна політика у сфері малого підприємництва. – К.: Інститут економічного прогнозування НАН України. 2002. – С. 104.
6. Колісник Г. М. Світовий досвід підтримки і розвитку малого та середнього бізнесу. Фінансовий бізнес плюс// Наук. вісник ЛНУ ім. Івана Франка/ За ред. проф. С. К. Реверчука. – Львів, 2002. – 179 с.
7. Комаров В. Большие преграды на пути малого бизнеса// Экономическая газета. – 2000, № 34. – С. 1.
8. Кочетков Г. Б. Предпринимательство как фактор развития// США Канада. Экономика Политика Культура. – 2003, № 6. – С. 46-65.
9. Майборода В. Роль банківського сектору Німеччини у сприянні розвитку малих і середніх підприємств// Вісник НБУ. – 2003, № 3. – С. 54-57.
10. Терюханова І. Програми підтримки самостійної зайнятості та підприємницької діяльності в зарубіжних країнах// Україна: аспекти праці. – 2001, № 2. – С. 41-45.

УДК 336.2

Ст. викл. В.М. Крочук – МАУП Прикарпатська філія

ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ В МІЖНАРОДНИХ ТРАНСПОРТНИХ ПЕРЕВЕЗЕННЯХ

Розглянуто особливості проведення аудиту міжнародних транспортних перевезень. Запропоновано класифікацію методичних прийомів при проведенні аудиту збору даних для транспортних перевезень.

Розкрито та аналізовано проблему, яка виникає під час проведення аудиту міжнародних транспортних перевезень, пов'язаних з особливостями їхнього функціонування.